

ANNUAL REPORT

STATEMENT

(CAN ELGİZ)

YÖNETMENİN ÖNSÖZÜ

SIFIRDAN BİRE

Proje4L *Yerleşmek* sergisi ile yola çıkalı neredeyse bir yıl oldu. Bu bir yıl herkes için güçlüklerle dolu bir yıldır. Tüm ülke hayat desteği peşindeydi (ki hala öyle). Yıllardır süren popülist ve bağışlanamaz idare yollarına artık daha fazla dayanılamıyordu. Böyle bir zamanda yeni bir müze kurmak –tabir-i caizse- “Müslümanlara salyangoz satmak” gibi. Çok şükür, geçtiğimiz sene ziyaretçilerimiz ve destekçilerimizle bu klişenin tam tersini kanıtlandı.

Bir kaç yıl önce, İstanbul’da güncel sanat müzesi yaratma konusunda bir dergi anketinin editörlüğünü yaptım. Anketi, küratör meslektaşım Bart de Baere şöyle cevaplamıştı: “Güncel sanat müzesi hiçbir kültür için gerekli olmamasına rağmen, varlığı tüm kültürler için en yararlı araçtır.” Haklıydı, Proje4L’nin varlığı şehirdeki güncel sanat konusunu canlandırdı. Sergi ve performanslara ek olarak, en çarpıcı sergileri hazırlayan konuşmacıların konferanslarına yer verdi.

Ancak, güncel sanata barınak olmaktan başka göz önüne alınması gereken konular var. Yerler ve duvarlar nedir ki? Bina sadece bir barınaktır. Hiç işleyen bir modern sanat müzesi olmayan bir şehirde güncel sanat müzesini nasıl işletirsiniz? Tarihle olan kopuşumuzu müzakere etmeye değer mi? Hafızanın tanıklığına uygun olan ve daha önceki üretiminin yeniden gözden geçirilmiş bir enstitü varlığının olmamasının baskısının nasıl üstesinden gelirsiniz? Müze fikrinin, özellikle kültürel olayları stoklamak olan bir şehirde nasıl bir müzeyi yeniden hayal edebilirsiniz ki? Kısacası, müzelerin birer türbe gibi görüldüğü bir şehirde nasıl müze kurarsınız? Bir müzenin sadece el yapımı işlerin bir koleksiyonunu içermesi gerekmediğini, ama fikir ve sergi koleksiyonları da olmadan yapamayacağını nasıl açıklarsınız? Son olarak, bir müzenin hem yakın, hem de uzak toplumunun; kozmopolit bir enstitü ve mekansız varlığının yeniden asalet, profesyonellik ve adanmışlıkla düşünülmesinin arkasında nasıl durusunuz?

fiirketlerin kültürel yatırımlarını kurumsal kimliklerinin altında topladıkları bu günlerde, Proje4L kurucusunun ismi altında oluşturulmadı. Ancak, kurucumuzun tereddütsüz desteği hala çok önemli. Enstitü destekçileri sayesinde çalışma programına süreklilik kazandırmayı amaçlıyor.

Sanatın popülist ve neopopülist olgularını, toplum için önemli eserleri sunma sorumluluğunu taşıyoruz. Kurumlar, eserler ve toplum arasında özel filtreler görevini görmeliler. Ancak bu filterler yalnızca sanatsal tekliflerin gerekliliği ve ayırımı için olmalıdır. Biz yerli ya da yabancı, yerel ya da global olarak bir ayırım yapmıyoruz. Sanatta neyin doğru neyin kabul edilebilir olduğunu belirten dogmalardan uzak, yeni fikirlere açık; güncel görsel sanatların sunulacağı deneysel sergi düzenlemelerine yüreklendiren bir bakış açısı umuyoruz. Bizim gibi kurumlar, enstitü karşıtı ve oluşmakta olan enstitüsel kurumlara sırtını dönmektense destek vermeliler. Eğer güncel sanat bu şehirde zenginleştirecek ve şehirle daha iç içe olacaksa, bu dostça bir iş birliğiyle olabilir.

Başlangıç, kurumsal ve sergi destekleyicilerimize minnetlerimi sunarım.

VASIF KORTUN

MÜZE ETKİNLİKLERİ

Güncel sanatı toplumla buluşturmayı amaçlayan Proje4L, sadece ismi duyulmuş sanatçılara değil, müzenin misyonu doğrultusunda yerli ve yabancı genç sanatçılara da yer verdi. Sergilere paralel olarak basılı malzemelerini müze ziyaretçilerine sunan Proje4L'nin kendi yayınları arasında *Yerleşmek*, *Arne Jacobsen* ve *Dur Bir Dakika* (İngilizce katalog ve Türkçe ek) yer aldı. Bunların dışında Kutlu Ataman'ın gösterimi ile birlikte Metis Yayınevi'nden *Peruk Takan Kadınlar* isimli işinin "video röportaj" metni yayınlandı.

Eylül 2001'den bu yana, müze 5 sergi, 15 konferans ve bunların yanı sıra performans, konser gibi çeşitli etkinliklere yer verdi. Tüm bir sene boyunca Proje4L'yi toplam 10 bine yakın kişi ziyaret etti. Ziyaretçilerin 820'si konferanslara, 440'ı da müze yönetmeni Vasif Kortun'un rehberliğinde gerçekleştirilen sergi turlarına katıldılar.

Sergiler:

Yerleşmek (21 Eylül 2001- 1 Aralık 2001)

SANATÇILAR

Hüseyin Alptekin

Can Altay

Halil Altındere

Tina Carlsson

Esra Ersen

Erik Göngrich

Hakan Gürsoytrak

Gülsün Karamustafa

Aydan Murtezaoğlu

Bülent fiangar

Oda Projesi

"Yerleşmek," Türkiye'den ve Türkiye bağlamında çalışmış olan sanatçılardan bir dizi yapıt ve öneri sundu. Serginin ilgi alanları, evin ve sokağın maddi düzenlenişindeki değişim, iç ve dış göçler, kanun dışından ziyade, kanun karşıtı kapitalizmin, dolayısıyla öteki küreselleşmenin coğrafyası, kendiliğinden düzen, verili düzene uyum sağlama ve geleneklerin sürdürülmesindeki sorunsallar; görselliğin inşası ve son olarak da kamusal mekanın sahiplenme biçimleriydi.

"Yerleşmek" sergisi Türkiye'deki güncel sanatta eviçi (mahrem) ve sokak (dışarı) arasındaki gerilimi değerlendiren bir proje olarak; coğrafyanın, kentleşmenin ve farklı tarihlerin bilinçli ya da bilinçsiz olarak ne tarz bir üretimi zorladığıyla ilgilenmekten ziyade; farklılık gösteren üretim tarzlarının bize yaşam hakkında ne tür ipuçları verdiğini araştırdı. Sokak ve eviçi; kırsal kesimin ani ve uzak erimli kentleşmesi; geleneksel kültürlerin kentsel üsluplara olan direnci ve verili kentsel düzeni bükmesi; müslüman ya da tutucu-egemen kentsel düzenin kendine özgü oluşumu gibi... Bu ve bunun gibi olgular, nesnel trafiğinin dokusunu ve beden sosyal alandaki düzenlenme ve denetlenme biçimlerinin de belirleyicileridir.

Yeniden Bak (21 Aralık 2001- 23 fiubat 2002)

SANATÇILAR:

Gülçin Aksoy (İstanbul)
Nancy Atakan (İstanbul)
Ergin Çavuşoğlu(Londra)
Cengiz Çekil (İzmir)
Kutlu Güreli (Ankara)
Borga Kantürk (İzmir)
Servet Koçyiğit (Amsterdam)
Hakan Onur (İstanbul)
Serkan Özkaya (İstanbul)
fiener Özmen (Diyarbakır)
Neriman Polat (İstanbul)
Hale Tenger (İstanbul)
Erdem Yücel (Ankara)
Oda Projesi

“Yeniden Bak,” Türkiye’de anlaşıldığı şekilde “temalı” bir sergi değildi. Serginin en belirleyici olgusu yapıtlarda kendimizi bulabilme olasılığıydı. Artık sadece geleceğe değil, yaşadığımız güne de kuşku içinde bakıyoruz. Varoluşlarımızın kırılganlığı, her an silinebilirliği, şeylerin elimizden kayabilecek olması, sahip olduğumuza tutunma duygusu, empati (özdeşleyim) güncel sanat üretiminin de odaklandığı bir konu.

Yeniden bakmalı, çünkü ilk görünenin ardında başka bir katman, başka bir hikaye yatıyor olabilir. Örneğin 68 kuşağından Cengiz Çekil’in gazete küpürlerindeki yazıları, serginin bütünüyle bizim aramızda, durdurulmuş bir zaman dilimi olarak mihlanmış durumda. Yeniden bakmalı ama nereye? Bir yapıt neyi bitirip, başlatır? Servet Koçyiğit’in “Sıcak Havlu” isimli, belli ki bir bekar evinin mutfağını andıran ocak ve çaydanlık fotoğrafında, bir çaydanlığın havluyla kapatılarak çayın demlendiğini görürüz. Sıcak havlu traş sonrası da işe yarayabilir. Burada saklanan, korunan, gündelik hayatın

içinden süzülen nedir; Borga Kantürk yüzlerin silindiği portrelerinde kimin anısını kapatmaktadır?

Yeniden Bak'mak, Nancy Atakan'ın, hüzünlü fotoğraflarında ya da Gülçin Aksoy'un ana rahmi seviyesinden çektiği videoda, başdöndürücü bir şekilde, modern apartmandan, garip bir kent manzarasına beşikteymişcesine sallanarak bakması gibi; Ergin Çavuşoğlu'nun tuvalindeki sahilde, hedef tahtası olan balonların direnci (balonlar patlamış ama hâlâ şişkinler; az önce, şu an ve sonrası); Hakan Onur'un "fiems-i Terbiye"indeki ışık geçiren, korunaksız, delikli şemsiyeler ya da Hale Tenger'in "Sirkülasyon"undaki beş ekranda, yavaşlatılan ve tekrarlanan sirk sahnelerindeki sıkıntı, denetim ve eğitilmiş biteviyelikte şiddetin açığa çıkması gibi... Yeniden Bak, Erdem Yücel'in kazıp içine girdiği çukur performansı videosunda ve fiener Özmen'in "tek üretim biçimi olarak kitap" olgusunu seçtiği varoluşta yaşam buldu. Ya da Neriman Polat'ın deniz kenarında dalganın kumsaldaki izleri sildiği fotoğrafik panoramasında herşeyin silindiği ve yeniden kurulduğu evrende...

Sanatçı Yorumları

Serkan Özkaya: "Yeniden Bak' emir kipinde olduğu için çok antipatik ancak 'yeniden' sözcüğü ilginç ('Bourriaud' anlamında bir dönüştürme/tekrar kullanma gibi alınırsa) . Bu bağlamda bakmak da hoş, çünkü son derece zararsız ya da etkisiz bir konum. Yani, uzaktan, dokunmadan yapılacak bir iş. Hem etken hem de edilgen. Ama emir cümlesi bana gazetede gördüğüm bunları okuyun, bu filmlere gidin, şunu yapın bunu yapmayını anımsatıyor."

Nancy Atakan: "Çalışmalara baktığımda hiç biri düz anlamlı değil. Her çalışma birkaç yoruma açık. Ama bana göre ortak noktası...hepsinin sanat üzerine birşeyler söylemesidir. Örneğin, uzun zamandan beri bienalleri sirke benzetiyordum. Hale'nin *Sirkülasyon*'unu bir metafor olarak yorumladım. Tabii sanatçılar terbiye ettirilmiş, ayı veya köpek gibiler ve Küratörler hayvan terbiyecisi gibi...ama yine de karışık... Hangisi yönlendiriyor? Gerçek yıldız kimdir?"

"fiener'in iki tane defteri çalınmıştı. Sadece Picassolar, Matisseler ve Rembrandtlar çalınmıyor artık."

“Çalışmalarımızın çoğu geçmiş, veya bugünkü duruma referans veriyor. İlerisi için bir ipucu var mı acaba? Mesela belki Neriman’ın sakın, şiirsel sıfır noktası olan fotoğrafları veya Oda Projesi’nin grup çalışması...”

Peruk Takan Kadınlar (1 Mart 2002- 28 Mart 2002)

48. Venedik Bienalinin ardından dünyanın birçok önemli sanat merkezinde gösterilen “Peruk Takan Kadınlar,” görsel sanatların geliştirdiği söylem üzerine oturtulmuş ve buna göre üretilmiş, dört bağımsız birimden oluşan bir video projeksiyon enstalasyonudur. 45 ile 60 dakika arasında değişen sürelerle sahip bu birimler dört ayrı projeksiyonda duvara yansıtılarak yan yana getiriliyor. Kutluğ Ataman’ın Türkiyeli dört kadınla görüşüp videoya kaydettiği yapıtta kadınlar ayrı ayrı, nerede, ne zaman, neden, nasıl peruk taktıklarını anlatırken peruk bir nesne olarak anlatım biçiminde başrolü oynuyor. Ataman, peruk takma olgusunu görünüm değiştirmeyi, seçilmiş bir kimliğin yaratımını ya da verili durumdaki bir diğer kimliği maskeleymeyi konu alan bir mecaz olarak ele alıyor. Her dört örnek de, kimlik üretiminin genelleştirilmiş ve tarihsel anlamda sabitlenmiş biçimlerinin ötesine taşıyor. “Peruk Takan Kadınlar,” izleyiciyi toplumsal cinsiyet ve toplumun uyguladığı baskı üzerine yeniden düşünmeye çağırıyordu.

4 KADIN VE KİMLİKLER

“Peruk Takan Kadınlar”daki karakterler ne üretilmiş karakterler, ne de büyük hakikatlerin sunumuna girişiyorlar. Dile getirdikleri kişisel mitolojilerin, tam olarak hayali veya tam tersi tepeden tırnağa sahici olduğu söylenemez. Yaşamdan büyük bir ölçüye yansıtılarak ortaya serildikleri için, bu mitolojiler izleyiciyle görsel olmaktan öte bir ilişkiye geçiyor.

12 Mart sonrasında, ‘Hostes Leyla’ ismiyle anonimleştirilen Melek Ulagay kaçma, saklanma, korku ve güvenlik anlamındaki ekstrem hikayesinde başka bir kimliğe bürünmek amacıyla peruklu bir yaşama başlıyor. Gazeteci Nevval Sevindi, kemoterapi sonucu uğradığı geçici saç kaybı sonucunda peruk üzerinden kadın kimliğini muhafaza etmeye, toplumsal alanda yeniden tarif etmeye ve netleştirmeye çalışıyor. Türbanlı öğrenci, okuduğu üniversite kurumunca uzaklaştırılmaktan korktuğu için kurallar

karşısında seçim yapmak zorunda kalıyor. Psikolojik ve sosyolojik bölünmeye rağmen, yasaklama ve baskı altında kalma sonucunda kendini gizleme ihtiyacı duyuyor. '80 askeri darbe ertesinde, cinsel kimliği uğruna mücadele eden sosyalist ve feminist transseksüel Demet Demir ise fuhuş sektöründen geliyor ve ayakta kalabilmek için peruğa sığılıyor.

ÇEŞİTLİ İŞLEVLERİYLE PERUK VE BİR TÜRKİYE COĞRAFYASI

“Peruk Takan Kadınlar”da peruk çeşitli işlevler üstleniyor: Örneğin Hostes Leyla ve üniversitede okuyan dindar kız için görünüşlerini değiştirmekte kullandıkları bir araç; bastırılan, soruşturulan ya da reddedilen kimlikleri saklayan bir eşya. Yapıtta aynı zamanda, peruğa “gerçek” ve önemli bir şeyin, eksikliği toplumsal düzlemde kusur gibi algılanan saçın yokluğunu telafi etmek için de başvuruluyor. Saçın iadesini istemeye ve onu sahiplenmeye yönelik bu girişimler toplumsal cinsiyetin seçimi ve üretimine işaret ediyor. Polisin travestilerde aşağılayıcı bir kayba yol açan saç kesme uygulamaları ya da kamusal mekanlarda türban ve başörtüsü takılmasını yasaklanması gibi örnekler de toplumsal cinsiyetin kurumsallaştırılması ve bireyin bedeni üzerinde gerçekleştirilen toplum mühendisliği gibi şiddet biçimlerini açığa vuruyor. Sonuçta, bütün projeksiyonlar yan yana dizildiğinde, seyrettiğimiz kişisel öyküler, bir coğrafyanın ideolojik ve tarihsel manzarasını ortaya koyuyor.

Dur Bir Dakika: Anlatı Olarak Resim

(5 Nisan 2002- 15 Haziran 2002)

SANATÇILAR:

Vanessa Baird (Norveç)

Birgir S. Birgisson (İzlanda)

Niklas Engvall (İsveç)

Robert Lucander (Finlandiya)

Elina Merenmies (Finlandiya)

Milla Toivanen (Finlandiya)

Lene Væring Jensen (Norveç)

KÜRATÖRLER

Mika Hannula

Kari Immonen

“Dur Bir Dakika: Anlatı Olarak Resim” NIFCA (Nordic Institute for Contemporary Art) işbirliği ile Proje4L’de genç kuşaktan gelen kuzeyli sanatçılara yer verdi. “Dur Bir Dakika” gezici sergilerinin bir ayağı olarak gerçekleşen “Anlatı Olarak Resim”de, sosyal ve diğer gerçeklikler üzerine yorumda bulunan ve yapıtlarında anlatsal içeriği görünür bir biçimde ortaya çıkaran sanatçıların “figüratif resimler”i sunuldu. Hikayeler anlatan bu resimler, izleyicinin çevresiyle ve yaşamla olan ilişkisinden söz ederken aynı anda diğer hikayelere olanak tanıdılar.

Sergide yer alan sanatçılar, resmin sınırlarını genişletmek ya da aşmaya çalışmak yerine, geleneksel resmin parametreleri içinde çok yönlü araştırmalar yapmaktalar. Son yıllarda resim sanatının gittikçe yayılan alanının sunduğu sınırsız olanakların görünür kılındığı çok sayıda sergi yapıldı. Gün geçmiyor ki bir eleştirmen resim sanatının bittiğini ya da yeniden doğduğunu iddia etmesin. Oysa resim direnerek her gün varlığını yenilemekte. Özellikle, resim geleneğinin yoğun olduğu Türkiye’de, Kuzey ülkelerinden gelen farklı önermelerin ve bakışların Proje4L’de sergilenmiş olmasının, İstanbul izleyicisi için önemi büyüktür. “Dur bir Dakika” sergileri, resmin sorunsalları ve olanaklarına değinmenin çeşitli yollarını inceleyerek bir tartışma platformu oluşturdu. Sergi, resmi oluşturan malzemenin sınırlarını genişleten veya daraltan yapıtları sunmaktan çok, “resmin ta kendisi” ile yüzleşmenin farklı yollarını irdeleyen bir yön seçmekteydi.

İmgelerin sürekli hareket halinde olduğu bir kültürün içinde durağan imgenin anlamı nedir? Foucault’ya göre dünyanın kaydı, Yve-Alain Bois’ya göre ise insanlığa, tarih içinde hareket etme kabiliyetini yeniden kazandıracak yaşamsal bir unsur...

Arne Jacobsen (19 Haziran 2002 – 10 Ağustos 2002)

20. yüzyılın en önemli Modern mimar ve tasarımcılarından Arne Jacobsen’in (1902-1971) 100. doğum yılı kutlamaları çerçevesinde düzenlenen bu sergi, 19 Haziran - 10 Ağustos 2002 tarihleri arasında Proje4L, DDC (Danish Design Centre), DCA (Danish Design Centre for Architecture), İstanbul Danimarka Başkonsolosluğu, İstanbul Danimarka Ticaret Ataşeliği ve IKS (Danish Secretariat for International Cultural Relations) işbirliği ile izlenime sunuldu.

20. yüzyılın tasarımına silinmez bir etki bırakan Arne Jacobsen, yalnızca 100. doğum yılı nedeniyle gündeme getirilmedi. Onun önemi, tasarladığı endüstri ürünleri, mobilyaları ve mimari yapılarıyla Modernizm'in en önemli karakterlerinden biri olmasından da kaynaklanıyor. Bir anlamda Jacobsen'in yapıtlarını ve tasarım felsefesini anlamak, Modernizm'i anlamakla örtüşüyor. 'Arındırılmış' bir biçemle çalışan Jacobsen'in etkilerini, izlerini günlük yaşamımızın her alanında, beğendiğimiz nesnelere tasarımında görmemiz mümkün.

Sergi, izleyenlere mimari ve tasarım anlayışının ardındaki Arne Jacobsen'i tanıma olanağını sunarken; Arne Jacobsen'i bir yanda hiçbir detayın önemsiz olmadığını düşünen ısrarcı, mükemmelliyetçi bir modernist, diğer yanda ise tasarımcının doğa tutkunu bir bitkibilimci yönünü de gözler önüne serdi.

Serginin önemli bir özelliği de DDC (Danish Design Centre) "Mihenk Taşları & Yaprak Dökmeyenler" gezici sergide yer alan bilgilendirici panoların da sergiye katılmasıdır. Bu panolarda, mimar ve tasarımcı Arne Jacobsen'in başlıca altı mimari yapıtı ve önemli tasarım klasiklerinin tanıtımları bir araya geldi. 'Mihenk taşları' ve 'yaprak dökmeyenler' hakkında tüm açıklayıcı bilgiler 8 pano eşliğinde ziyaretçilere sunuldu.

Arne Jacobsen'in tasarım felsefesi hemen hemen bir anti-felsefe olarak çıkıyor karşımıza: **"Eğer bir felsefem varsa o da çizim masasında oturaktır."**

PROJE4L KOLLEKSİYONU

Kendi koleksiyonunu zamanla genişletmeyi hedefleyen Proje4L'ye, 2001 Eylül'den itibaren yapılan bağışlar:

Hüseyin Alptekin "Mental Moments" 1/3 edisyon **(IMAJ)**

Gülsün Karamustafa "Stairway" video 1/3 edisyon **(IMAJ)**

Servet Koçyiğit "Hot Towel" **(IMAJ)**

Halil Altındere "I Like Pop Art, Because Pop Art is Colorful" **(IMAJ)**

BULUFİMA NOKTASI

ETKİNLİKLER

Konferanslar

Erden Kosova; 31 Temmuz 2002 **!!!NİFCA LOGO!!!**

Jérôme Sans; 23 Temmuz 2002

Francesco Bonami; 17 Temmuz 2002

Ayşe Erkmen; 2 Temmuz 2002

“Küratörler ve Sanatçılarla; Dur Bir Dakika;” Mika Hannula, Robert Lucander, Milla Toivanen, fiennem Soner ve Leyla Gediz; 6 Nisan 2002

“Video Sanatı: Dökümanter mi, Mökümanter mi?” Vasif Kortun, Tuna Erdem, Erden Kosova; 26 Mart 2002

Dan Cameron; 23 Mart 2002

“Sözel Tarih / Resmi Tarih ve Bir Türkiye Manzarası;” Ayşe Durakbaşa, Nevval Sevindi; 19 Mart 2002

“Özneler Konuşunca;” Ruşen Çakır, Melek Ulagay, Demet Demir; 12 Mart 2002

“Sanatçı ve İzleyicisi;” Kutluğ Ataman, Fatih Özgüven; 5 Mart 2002

“Periferi’den Merkeze Akan Sanat;” fiener Özmen; 7 Aralık 2001

fiener Özmen konuşmanın içeriğiyle ilgili şunları söylüyor:

“Ne fiizo-Defter, ne Tracey Emin’in Öyküsü, ne Sanatçının Üç Gün Önceki Sağduyusu ne de Manifesta Cinayetleri tarihsel bir istikrarın göstergesi olabilirler. Bir saplantının, üstelik bir hayli gerilere giden bir saplantının, sanatçının dilinde yarattığı hasardan söz etmek gerekecek belki de. Yersiz olduğumu bildiğim ama etkisinden kendimi bir türlü kurtaramadığım düşünce: SANAT! Bilincimin takılıp kaldığı, kurtulamadığı, düzeltemediği yanlış bir tasarım olarak SANAT! Ve bir sapma olarak SANAT! İşte benim çalışmalarımın ana gövdesini oluşturan düşünce! Özel Bir Gün sergisinden (1999) bugüne, yaşadığım ve bağlandığım periferiden, merkeze kaydırduğım, naklettiğim ne varsa, bilinç-dışı bir eylemin sonucu olarak etiketlemek gerekecekti hepsini! fiizo-Defter, Asım Kızılkaput’un dünyasıydı. Tracey Emin’in Öyküsü, Abdülbaki Readymade’in. Sanatçının Üç Gün Önceki Sağduyusu’nda merkezden bir grup sanatçıyı (Vahit Tuna, Halil Altındere, Canan fiener, Serkan Özkaya, Elif Çelebi), bir küratörle (Vasif Kortun) birlikte Hasankeyf’e taşıyan bir fiener Özmen, Manifesta Cinayetleri’nde gezegendeki tüm sanatsal bilgiyi yok etmeye yeminli bir Dada Brener sapması vardı. Periferiden

baktığımda nasıl görüyordum? Neyi görüyordum? İşte konferansın da sorusu bu! Periferiden merkeze akarken sanat, ne oluyordu? Bir şizo-dil, sadece bir şizo-dil olarak mı anlaşılmalı veya kabul görmeliydi? Bir sapma olarak sanat, daha ne kadar sürecek? Ben, daha ne kadar sürecektim?”

“...Dil ve Yazı’yı, bir sanat nesnesi olarak benim bugüne kadar ürettiğim, dolaşıma girmiş veyahut girmemiş işlerimde nasıl kullandığımı, kağıda dökülmüş sanat nesneleriyle, anlatılar arasında gidip gelen gerilim dolu saatleri, metinlerle cebelleşirken geçirdiğim travmayı, işlerin bir parçası olarak gelişen ve bana göre performatif olan bu süreci, sanattaki başarısızlığımı sürdürüp südüremeyeceğimi, müthiş bir klişeden, “*sanat bir dışavurumdur*”dan hareket ederek, bu dışavurumun bende neden güdük kaldığını, Manifesta Cinayetleri sonrasında beynimdeki hasarın tespitiyle ilgili basında çıkmayan dedikoduları; yansımaların miadını çoktan doldurmuş olan kavramsal sanatta bulan çalışmaların periferideki üretim safhasından kimi kesitleri, merkeze doğru akarken sanatın, geçirdiği değişimi, şu nakil ve taşıma hatta kaydırmanın benim çalışmalarımındaki büyük önemini, giderek bir sapma olarak sanatı, fiizo-Defter, Tracey Emin’in Öyküsü, Sanatçının Üç Gün Önceki Sağduyusu ve Manifesta Cinayetleri’ni anlatmaya çalışacağım. Buraya gelmeden, Tanrı’dan bu konferansın bir sorgu havasında geçmesini istemiştim...”

“Yeni bir sanat üretme tekniği üzerinde çalışıyordum aslında. TBSÜT. Çalışırken, daha hızlı aramalar yapabilecek, **önbellek** adı verilen bir **index** yaratabilir miyim? Önbellek, yerel hayatımızdaki bir arazi, bir semptomu, veyahut saplantıyı, başka bir araza, semptomu saptantıya ne zaman bağladığımı da hatırlatacaktı. Bir saplantıyı taşıdığımda ya da ismini değiştirdiğimde, bu bağı tüm yerel hayatım içinde güncelleyebilecek bir önbellek. Bunu, benim yerime yapacak bir önbellek.”

“... *Kavramsal Sanat*, sanatın kavrama biçimlerini de değiştirmişti. Sihirli değnek bendeydi, değneği yönelttiğim her şey o anda bir sanat nesnesine dönüşecekti! Bu böyle olduğu için üzülüyor değildim. Oyundan haz alıyordum ama, değneğin gücünü yitirmemesi için ne kadar dua ettim, bilemezsiniz?”

“...Yorumdan uzaklaştığım, ısrarla kaçtığım bir döneme tekabül eden fiizo-Defter, heyecan aşamasının devamından başka birşey değildi benim gözümde. Hayatımın iç kısımlarında önemli bir değişiklik görülüyordu. Ende ve boyda önemsiz bir artış vardı.

Ciddiye alınmayacak bir anlam artışı o kadar! Kayan anlamların ardından ağlamamayı da öğrendim...”

“Olgu’dan Buluş’a: Güncel Sanatta Arşiv Karşıtı Uygulamalar” Charles Merewether; 17 Kasım 2001

“Müze olabilirsiniz, modern olabilirsiniz ancak ikisi birden olamazsınız”; Chris Dercon; 7 Eylül 2001

“Bir müze, tıpkı diğer müzeler gibi düzenli bir değişim süreci içindedir. Ben bunu müzeyi yenileme, yeniden yapılandırma, finanse etme, inşa etme, organize etme süreci olarak nitelendirmeyi tercih ediyorum.”

“Müzemizde yer dağılımını, topluma daha çok yer verebilmek amacıyla yapıyoruz.”

“Tarihsel açıdan, sanat toplumu 1960 beri patlayarak büyüyen kademeli bir fenomen. Bu, beraber yaşamayı öğrenmemiz gereken bir gerçek. Markus Lüpertz gibi bir deha bile bu süreci değiştiremez. “

“Günümüzde müze, kısmen kendi kendisinin içinde sunulan bir model.”

“Müzenin toplumsal erişebilirliği, artık ‘gerçekten özel’ birşey olma durumundan sorumlu. Erişebilirlik aynı zamanda müzeyi görsel bir alana, bir temsilîyet makinasına çevirmede de rol alır. Öyleyse sanat ve toplum için özeni nasıl birbirinden ayırabiliriz?”

“Yeni enstitüsel modelleri araştırmak müzenin anlamını geliştirmek için gerekli. Yoksa, müze kavramı sadece belirli bir ölçüye kadar mı genişletebiliriz?” **BÜYÜK FONT**

“İlk önce asiklopedilerde beyaz zeminin üzerinde kolonlar halinde resimler vardı. fiimdi ise toplum bir anda gerçek bir müze olmadan anlaşılır müzeografik projenin farkına vardı. Ortak noktaları görsel ve metin olan en son bilişim tekniklerine güvenilen bir arşiv... Digital formatta ve özellikle veritabanının kurulduğu zıt kutuplardan son fenomen olan, sanatın kendisini anti-tezinin arkasına gizleme olgusundan sorumlu: bir çeşit ‘antropomorfik fetişizm.”

“Müze pek tabii kendisini fotoğrafik ve sinematografik alanda sunuyor. Günümüzde fotoğraf ve sinemaya olan ilgi birçok müzenin, hala müzenin ne olduğu hakkındaki ortak sorunsalı. Bu yüzden, ben bir müzedeki fotoğraf ve sinematografinin müzenin geleceği ve toplumla ilişkisi açısından önemli buluyorum.”

“Söylenti Kenti, Sesçil Kent, Görünmez Kent;” Hans Ulrich Obrist; 10 Mayıs 2001

“Plancıların Ardından;” Charles Esche; 16 Mayıs 2001

Diğer Etkinlikler

“Vertigo;” Tuğçe Tuna; dans gösterimi; 16 – 25 Mayıs 2002:

KONSEPT VE KOREOGRAFİ

Tuğçe Ulugün Tuna

DANŞILAR

Maral Ceranoğlu

Duygu Güngör

Aslı Öztürk

İlkem Ulugün

Tuğçe Ulugün Tuna

Bahar Vidinlioğlu

İMAJLAR

“Oda Projesi;” 16 fiubat 2002

Oda Projesi, Galata’da “Oda: Bir Sergi Mekanı” ve Gültepe’de “3 Oda 1 Salon” başlıklı iki projeden oluşmaktadır. 1997 yılından beri farklı biçimlerde yürütülen projenin tarihçesini izleyicilerle paylaşmak için Proje4L – İstanbul Güncel Sanat Müzesi’nde bir sunum gerçekleştirdi.

Galata'da ve Gültepe'de bir ev ortamında yürütülen çalışmalarda projeye davet edilen sanatçılarla ve farklı disiplinlerden katılımcılarla kimi zaman günlük, kimi zaman aylık çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar orada yaşayan çocukların ve annelerinin katılımı ile gerçekleşir, kimi zaman Oda'da bir konser verilir, anneler ile çay toplantıları yapılır, yemek pişirilir, kimi zaman okul bahçesinde resim yapılır, bir sanatçı piknik düzenler ya da çalışmalarını Oda'da sergileyerek çocukların ve komşuların yaşantısına dahil olur. Oda Projesi davetlere ve sürprizlere açık hareketli bir yapıdır. Galata'da kendi mahalle ortamı içinde İstanbul'la ilişki kurarken, Gültepe'de İstanbul Güncel Sanat Müzesi ve Gültepe arasında bir köprü görevi görmektedir.

Kısa Biyografi:

19 Ocak 2002 - 16 fiubat 2002: Gültepe'de "Ev Hediyesi" projesi.

2001 Eylül - 2002 Ocak : Müzeye komşu bulunan ilkokulla çalışmalar: Müze turları, okul bahşesinde resim, okulda derslere katılarak müze ve sergiler hakkında sohbetler.

2001 Kasım - Galata Oda Projesi çocuklarıyla müzede sergi turu.

2001 Ekim- Çocuklarla sergi turları.

21 Eylül 2001 - 1 Aralık: Proje4L - İstanbul Güncel Sanat Müzesi'ndeki Yerleşmek sergisinde "Üç Oda Bir Salon" projesi.

20 Eylül 2001- Ocak 2002: Gültepe'deki Apartman dairesinin kiralanması. (Proje4L desteğiyle).

Temmuz 2001 - Ağustos 2001: Oda Projesi'nin Gültepe'yi tanıma turları.

10 Haziran 2001: Erik Göngrich'in "Odada Bir Gün" için projesi; Galata Oda Projesi'nin komşularıyla "Piknik".

23 Ocak 2001 - 23 Nisan 2001: Nadi Güler "Kometli 23 Nisan Resimleri" adlı projesiyle Oda'da. Galata Oda Projesi çocuklarıyla kendi mahallelerinde ve kentin farklı yerlerinde çalışmalar.

23 Eylül 2000: Seçil Yersel'in "Odada Bir Gün" için projesi; "Evlilik, Doğumgünü Partisi" ve çocuklarla sohbet.

9 Eylül 2000: Özge Açikkol'un "Odada Bir Gün" için projesi; "Evinizden bir nesne getirin."

Ağustos 2000: Aydan Murtezaoğlu'nun "Odada Bir Gün" için projesi; dialı sohbet.

Temmuz 2000: Güneş Savaş'ın "Odada Bir Gün" için projesi; "Kilitli Oda."

21 Temmuz 2000: Serkan Özkaya'nın "Odada Bir Gün" için projesi; "Dans."

Odada Bir Gün sanatçıları, Oda'nın sokağında oturanlarla, bir gün geçirmeye çağırın bir projedir.

20 Mayıs – 24 Haziran 2000: “Davet;” Selim Birsnel ve “Replikas” müzik grubu.

22 Nisan – 19 Mayıs 2000: “Salınım” Seçil Yersel.

11 Mart – 8 Nisan 2000: “Kalp Ağrısı” Hale Tenger.

22 Ocak – 22 fiubat 2000: “Yararsız Bir Uzama Dair” Özge Açikkol.

Ocak 2000 – Ocak 2002: Galata’daki mekan ilk kez izleyiciye açıldı ve “Oda: Bir Sergi Mekanı” adını aldı.

“Proje4L’de NetArt;” Seminerler; 10 – 11 – 12 Ocak 2002

İstanbul Güncel Sanat Müzesi’nde, Yeni Medya Sanatı olarak adlandırılan multimedya sanatı üzerinde odaklanmış olan, **Proje4L’de Net.Art** adı altında üç günlük bir forum düzenlenmiştir. The British Council tarafından desteklenen bu üç günlük forumun amacı, daha geleneksel biçimlerin yanında sanatın ve teknolojinin doğurduğu yeni ilişkileri tanıtmaktır. Bu forum, Türkiye’de ilk defa gerçekleşmiş olan www.afairplace.org adlı online sergi kapsamında düzenlenmiştir. Sanat yönetimini Claire-Lyse Bucci’nin tasarladığı proje ile günümüz sanat dünyasına yeni bir bakış açısı taşımayı hedefliyor: “**net art**”: internette sanat.

Bu sergiden 8 sanatçı (Nick Crowe, Stanza, Nina Pope, Gary Stewart pour The London Turing Project, Heath Bunting, Richard Wright, Andi Freeman, Simon Pope) katıldıkları forumda kendi projelerinin üzerinden world wide web’in doğasını ve onunla geliştirdikleri ilişkileri irdelediler.

Geleneksel metodlarla nadiren kesişen sanatsal, bilimsel ve sosyolojik disiplinler arasında köprü kuran yapıtı tanımlamak için yeni medya sanatçıları ve destekleyicileri tarafından kullanılan kuramsal ortaklıklar vardır. Genel olarak, yeni medya sanatı, sadece bilgisayarları ve diğer yeni dijital teknolojileri yapıta dahil etmez, bilgisayarın ve teknolojinin hesaplama güçlerini biçimlendirip yıkarak yeni semboller, anlamlar, iletişimler ve formlar ortaya çıkarır. Bir araştırmanın sonuçlarına göre; yeni medya sanatıyla ilgili bağlayıcı kavramlar ilişkilendirme, işbirliği, etkileşim, açık yapıt, şebekeler, hesaplanabilirlik ve toplumsal süreç ve olasılıktır. Bu geniş yelpaze dijital video sanatını değil; web-art’ı, robot teknolojisini, sanal gerçekliği, biyoteknoloji ve genetiği içermektedir. Bu tanımlar yeni teknolojilerle değişecek ve gelişecektir. Sanatçı veya izleyicinin bu teknolojilere olan yaklaşımı açısından yeni medya sanatını daha önce varolmamış belirli teknolojilerle kurduğu bağlantı aracılığıyla tanımlamak doğru olacaktır.

Net Art Forumları:Cem Gencer – “Net.Art”Andi Freeman –“Empire State Human”Heath Bunting - Irational.orgNick Crowe – “Dijital İşler Hakkında” Gary Stewart - “The Institute of International Visual Arts”da Multimedia projeleri Richard Wright - “ The Bank of Time”Güven İncirlioğlu Xurban.netSimon Pope - “Ice Cream for Everyone”Nina Pope - “Broadcast”fiehirs el OyunlarHeath Bunding - “International Urban Adventures Rally”Stanza - “Merkez fiehir”The Touring London ProjectSimon Pope - “Londra Yürüyüşü”Xurban.net - “Merkezi Zeka”**“Rezonans, Ritm, Eko, Sıfır+Kör” müzik ve video performansı; 24 Kasım 2001**

Proje4L “Yerleşmek” sergisi, SIFIR+KÖR’ün elektronik müzik ve videodan oluşan bir performansı eşliğinde sonlandı. Zafer Aracagök elektronik müzik kimliğini “SIFIR” olarak adlandırıyor. KÖR ise Ersan Ocak, Kemal Seçkin ve Tolga Avcıl’dan oluşan bir video grubudur. SIFIR’ın NEREDEORADABURADA adlı albümü, 2001 yılında ADA Müzik’ten yayınlamıştı.Performansı oluşturan kavram Rezonans olarak belirlendi. Bu şekilde müzik ve videonun birbirini karşılıklı harekete geçirip bir bütünlük oluşturmadan hem birlikte hem de ayrı ayrı nasıl varolabileceğinin sorgulaması olasılığı ortaya çıkarıldı. SIFIR’ın müziği, özellikle “punk”tan sonra müziğin kendinden kaçan bir ritim karmaşası haline gelmesi ve müziğin hayatı başlatan kalp atışı ile bu kalp atışından kaçan, kendi kendini varetği anda kendini yokeden bir tavıra dönüşmesinin ürünüdür. Daha basit anlamda, bir tür Yapboz müzik. Müzik, müzik olmayı yitirmeden ne dereceye kadar kendini müzik yapan şeyden uzaklaşabilir?**“Taksim’den Taksim’e Ehliyetsiz Performans”; Orhan Esen; 24 Kasım 2001**Orhan Esen’in, aynı gün içinde, İstanbul’a özgü, özel binek otomobil hariç olmak üzere çok sayıdaki değişik “vesait” ile Taksim’den yola çıkıp tekrar aynı noktaya geri dönerek gerçekleştirmeyi denediği ehliyetsiz performans, Proje4L - İstanbul Güncel Sanat Müzesi’nde sunuldu. Sunum, 24 Kasım’da, yapılan işin kayıtları ve belgeleri temelinde, özgün bir formatta şekillendi. Performansı temsil eden malzemenin üzerinden hep birlikte geçildi, birlikte değerlendirildi. Performansın özelliği, farklı bireyler ve gruplar tarafından, farklı versiyonlarda tekrarlanabilir oluşu ve bunu teşvik etmesiydi. Performans, kişilerden bağımsız, kamusal nitelikteydi: Gerçekleştirilenlerden çok, eylemin yapıldığı ortamın, İstanbul’un performansı olduğunu söyleyebiliriz. “Ehliyetsizler için bir İstanbul performansı.”

Performans, kamusal ve özel alanın inşası olgusu ve bunun sanat yapıtlarına nasıl yansıdığını gösteren “Yerleşmek” adlı sergiye ev sahipliği yapan Proje4L’de ilk kez sunuldu. Bu performans İstanbul ve ulaşım temasına, yalnızca sıkça dile gelen ya da gel/e/meyen sorunlar açısından değil, bir kültürel/tarihsel zenginlik ve geniş bir toplumsal etkileşim potansiyeli olarak da bakmayı denedi.

Performansın izleyiciyi “ehliyetsizlerin İstanbul’u”nu birlikte düşünmeye ve bu alanda özgün üretime kışkırtma hedefi var. Dolayısıyla; ziyaretçiler, kendi güzergah ve hikayelerini üretmeye teşvik edildiler.

E.LA

Türkiye’nin ilk kavram mağazalarından biri olan E.LA Tasarım, Proje4L ve FoodTo.be restoranı bünyesindeki “müze mağazasında,” “tasarım nesnelere”nin yanı sıra sanat ve mimari kitapları da bulunmaktadır.

FOODTO.BE

İstanbul’un yakından tanıdığı Venedikli şef Carlo Bernardini’nin danışmanlığını yaptığı Proje4L’deki FoodTo.be restoranı geçtiğimiz yıl büyük başarı gösterdi. Mevsimlere göre değişen menüsünde hafif, çağdaş akdeniz lezzetleri sunmakta.

EKONOMİ **DESTEKLEYENLER** **BAFİ** **LANGIÇ** **DESTEKLEYİCİLERİ** Erco/Total Aydınlatma
LOGO derin design **LOGO** Geomim **LOGO** Mozaik **LOGO** **KURUMSAL**
DESTEKLEYİCİLER Aktif Dağıtım **LOGO** Alo Kurye **LOGO** Eurocolor **LOGO** Make
freshmedia **LOGO** NetOne **LOGO** Wall **LOGO** Mimeray **LOGO** **Sergi**
Destekleyicileri **YERLEfi** **MEK** The Marmara, İstanbul **LOGO** IASPIS (International Artists
Studio Program in Sweden) **LOGO** Senatsverwaltung für Wissenschaft, Forschung und
Kultur, Berlin

WWW

Ofset **LOGO**

Capitol

BEK Tasarım **LOGO**

DUR BİR DAKİKA

Kone **LOGO**

Finlandiya Büyükelçiliği

ARNE JACOBSEN

Ana Destekleyicimiz

NOVO NORDISK

Sergiye Koleksiyonlarıyla Yardım Eden Kurumlar:

Mozaik

Bishop

Total Aydınlatma

Euro Color

Bang & Olufsen

Partnerler:

DDC (Danish Design Centre)

DCA (Danish Design Centre for Architecture)

IKS (Danish Secretariat for International Cultural Relations)

İstanbul Danimarka Başkonsolosluğu

İstanbul Danimarka Ticaret Ataşeliği

Konferans Destekleyicileri:

Hans Ulrich Obrist, K rator, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, **Fransız Kültür Merkezi** katkılarıyla;

Charles Esche, Yönetmen, Rooseum Center For Contemporary Art, Malmö, İsveç, **The British Council** katkılarıyla;

Chris Dercon, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam, Hollanda, **Hollanda Konsolosluğu** katkılarıyla;

fiener  zmen, Sanatçı, **NIFCA-Network North Lectures, Helsinki dizisi** katkılarıyla;

LOGO

Ay e Erkmen, Sanatçı, **NIFCA-Network North Lectures, Helsinki dizisi** katkılarıyla;

LOGO

Jerome Sans, Ortak Yönetmen, Palais de Tokyo, Paris, **Fransız Kültür Merkezi** katkılarıyla;

Erden Kosova, Sanat Tarihçisi ve Küratör, **NIFCA-Network North Lectures, Helsinki dizisi** katkılarıyla;

Proje4L'de konferans verdiler.

YÖNETİM

Kurucu: Can Elgiz, Sevda Elgiz
Yönetim Kurulu Başkanı: Can Elgiz

PROJE4L EKİBİ:

Yönetmen: Vasıf Kortun
Yardımcı Yönetmen: Yasemin Tenger (2001-2002)
Özge Açikkol (2001)
Dilek Başgürboğa (2002)
Ece Pazarbaşı (2002)

Gönüllüler: Sibel Alemdar
Ayda Elgiz
Beril Özkoçak
Burcu fiahinli
İlke Yılmaz

Resepsiyon: Didem fiahenk

Enstelasyon Asistanı: Barış Öktem
Yıllık Rapor Editörü: Ece Pazarbaşı

Proje4L

İstanbul Güncel Sanat Müzesi

Istanbul Museum of Contemporary Art

Harman Sokak, Harmancı Giz Plaza

Levent 80640 İstanbul - TR

Tel: +90 212 281 51 50

Fax: +90 212 283 17 99

E: info@proje4L.org

www.proje4L.org